

دانشگاه علامه طباطبائی

واحد پردیس تحصیلات تکمیلی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

رشته : حقوق

گرایش: جزا و جرم شناسی

عنوان :

بررسی حقوقی - جرم شناختی ازدواج سفید در ایران

استاد راهنما :

دکتر محمد رضا رهبرپور

استاد مشاور :

دکتر حسنعلی مؤذن زادگان

نگارش :

مطهره درویشی نژاد خنار

تابستان ۱۳۹۵

پایگاه اطلاعات علمی ایران

ب

- روح مادر مهربانم
- پدر عزیزم
- همسر و دختر عزیزم

به مصداق "لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق"

شایسته است از اساتید فرهیخته و فرزانه

جناب آقای دکتر محمد رضا رهبرپور

و جناب آقای دکتر حسنعلی مؤذن زادگان

که در شکل گیری و هدایت این پروژه نقشی اساسی داشتند، سپاسگزاری نمایم.

همچنین از جناب آقای دکتر امین جعفری بدلیل حضور در جلسه دفاع کمال تشکر را دارم.

چکیده

در چند دهه اخیر، الگوی ازدواج و تشکیل خانواده و همچنین روابط پیش از ازدواج در جهان تغییرات فراوانی داشته و اکنون نیز جامعه ایران با تحولات چشم گیری در حوزه ارزش ها و باورهای جوانان رو به رو است. تحقیقات نشان می دهند که رابطه جنسی پیش از ازدواج در ایران در حال افزایش است. یکی از گونه های جدید روابط پیش از ازدواج، «هم خانگی» یا «ازدواج سفید» است. این الگو، به زندگی مشترک دو شریک جنسی بدون ازدواج با یکدیگر اشاره دارد. در این تحقیق، با بررسی و مقایسه ازدواج سفید با ازدواج های رسمی و شرعی جامعه از بعد حقوقی و ضرورت یا عدم ضرورت جرم انگاری از بعد کیفری، به بررسی شرایط بسترساز اجتماعی مؤثر در بروز و ظهور این پدیده، آثار و تبعات آن و راهکارهای مقابله با آن پرداخته شد. یافته های پژوهش نشان می دهد که هم خانگی یا ازدواج سفید محصول فرآیند تجدد ایرانی و گسترش جهانی شدن و ورود آن به ایران است، فرآیندهایی که ابتدا با تغییر اوضاع اقتصادی و فرهنگی (نظام ارزشی) جامعه، به تدریج تغییرات اجتماعی متفاوتی را در داخل کشور پدید می آورند. از منظر حقوقی ازدواج سفید منطبق با هیچ یک از نهادهای ازدواج رسمی در ایران نبوده و از منظر کیفری نیز جرم انگاری این پدیده به دلیل اصل حداقلی بودن حقوق جزا و ورود به حریم خصوصی قابل قبول نبوده و از سوی دیگر قرار گرفتن این پدیده در قالب جرایم بدون بزه دیده و عدم امکان شناسایی مرتکبان، روند کشف، تعقیب، رسیدگی و مجازات را دچار مشکل می سازد.

واژگان اختصاصی: ازدواج سفید، هم خانگی، هم باشی، همزیستی سیاه

فهرست

1	مقدمه
3	الف) بیان مسأله
6	ب) پیشینه پژوهش
7	ج) اهداف پژوهش
7	ب) پرسش های پژوهش
7	- پرسش های اصلی پژوهش
8	- پرسش های فرعی پژوهش
8	ج) فرضیه یا فرضیه ها
8	- فرضیه های اصلی

8 فرضیه های فرعی

9 (د) روش تحقیق

9 (ه) تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی پژوهش

9 (و) مشکلات و تنگناهای احتمالی

10 (ز) سازماندهی پژوهش

11 فصل اول: مفاهیم و پیشینه موضوع

13 گفتار اول: تعریف ازدواج سپید

13 الف) ازدواج سپید در معنای اولیه و ابتدایی

13 ب) ازدواج سپید در معنای جدید و متأخر

15 گفتار دوم: پیشینه تحقیق

15 الف) پیدایش هم خانگی و تحولات آن در نقاط مختلف جهان

26 ب) روند شکل گیری هم خانگی در ایران

29 ۱- مرحله اول: آشنایی

30 ۲- مرحله دوم: عاشق شدن

30 ۳- مرحله سوم: به هم پیوستن

30 ۴- مرحله چهارم: بروز تعارض و تنش

30 ۵- مرحله پنجم: خاتمه زیست مشترک و احساس شرمساری

32	فصل دوم: علل گرایش به پدیده هم خانگی و پیامدهای آن در ایران
۳۳	گفتار اول: علل گرایش به هم خانگی در ایران
34	الف) عوامل اقتصادی
34	۱- بحران اشتغال و بیکاری
38	۲- تعهدات مادی و غیرمادی سنگین در امر ازدواج
38	- تشریفات سنگین و تجمل گرایی
39	- مهریه سنگین
40	ب) علل فرهنگی
43	ج) علل روانی
46	د) علل اجتماعی
46	1- مهاجرت تحصیلی
47	2- مهاجرت شغلی
48	3- تعارض های نسلی
48	4- استقلال طلبی
۴۹	۵- ورود عناصر نوسازی
۵۲	۶- تغییرات خانواده
۵۲	گفتار دوم: آثار و پیامدهای پدیده هم خانگی
۵۴	الف) آسیب ها از منظر جامعه شناختی
۵۶	ب) آسیب ها از منظر روانی

ج) محاسن ازدواج سفید از دیدگاه موافقان آن ۵۷

فصل سوم: ابعاد حقوقی - کیفی پدیده هم خانگی ۶۰

گفتار اول: جنبه های حقوقی پدیده هم خانگی ۶۱

الف) انواع ازدواج ۶۱

۱- انواع ازدواج در دوران معاصر ۶۱

- ازدواج مسیار ۶۱

- ازدواج مدنی ۶۲

- ازدواج حقوق مشترک ۶۲

- ازدواج هم جنس گرایان ۶۳

- ازدواج بنفش ۶۳

- ازدواج صوری ۶۳

۲- انواع ازدواج در قانون مدنی ایران ۶۳

- ازدواج دائم ۶۳

- ازدواج موقت ۶۴

ب) بررسی تفاوت نهاد ازدواج در ایران و پدیده هم خانگی ۶۵

ج) بررسی تفاوت نهاد ازدواج موقت و پدیده هم خانگی ۶۶

د) تفاوت نکاح معاطاتی و هم خانگی ۷۱

۱- مفهوم معاطات ۷۱

۲- معاطات در نکاح ۷۱

- ۳- موافقان و مخالفان نکاح معاطاتی ۷۲
- ۴- عدم انطباق هم خانگی با نکاح معاطاتی ۷۵
- ه) بررسی فتاوی فقهای معاصر در خصوص پدیده هم خانگی ۷۶
- ۱- فتاوی آیت‌الله‌العظمی سیستانی ۷۶
- ۲- فتاوی آیت‌الله مکارم شیرازی ۷۸
- ۳- فتاوی آیت‌الله شبیری زنجانی ۷۹
- گفتار دوم: پدیده هم خانگی در پرتو حقوق کیفری ۸۱
- الف) بررسی جرایم ارتكابی جنسی ۸۱
- ۱- زنا ۸۲
- ۲- رابطه نامشروع ۸۴
- ب) بررسی سایر جرایم ارتكابی ۸۶
- ۱- عدم ثبت واقعه ازدواج ۸۶
- ۲- سقط جنین غیرقانونی ۸۷
- ج) جرم‌انگاری پدیده هم خانگی ۹۲
- د) بررسی پدیده هم خانگی بعنوان جرم بدون بزه دیده ۹۳
- ۱- تعریف جرم بدون بزه دیده ۹۳
- ۲- تعریف جرم مانع ۹۴
- ۳- مصادیق جرایم بدون بزه دیده در حقوق کیفری ایران ۹۶
- ۴- جرم زدایی از جرایم بدون بزه دیده ۹۷

۹۹ نتیجه گیری

۱۰۱ راهکارها و پیشنهادهای

۱۰۵ منابع

۱۰۵ منابع فارسی

۱۱۱ منابع فارسی سایت

۱۱۵ منابع خارجی

مطالعه تحولات اجتماعی ایران از تغییراتی آرام ولی گسترده در سال‌های اخیر خبر می‌دهد. امروزه فاصله بین «بلوغ جنسی» و «بلوغ اقتصادی» در ایران به بیش از ده سال رسیده است؛ فاصله‌ای که روز به روز در حال افزایش است. این در حالی است که ازدواج تنها راه مشروع رابطه جنسی در ایران است و اکنون این راه موانع بسیاری در پیش دارد. در حال حاضر، در ایران بیش از دوازده میلیون جوان در سن ازدواج هستند که هنوز ازدواج نکرده‌اند.^۱

مشکل بی‌کاری جوانان از اساسی‌ترین مسائل سال‌های اخیر در ایران بوده است؛ مسئله‌ای که خود زمینه‌ساز بسیاری از مشکلات دیگر شده است. امروزه، در ایران، معضل بی‌کاری و شفاف نبودن آینده آن چنان واژه‌های در دل جوانان ایجاد کرده است که بسیاری از آنان، تحصیلات عالی به دانشگاهی را به مثابه تنها روزنه امید برای رسیدن به شغل مناسب و مطمئن انتخاب می‌کنند، غافل از آن که این تصمیم انتخاب گزینه بدتر در دوراهی چاله و چاه است، چرا که طبق گزارش‌های رسمی دولت بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی در ایران ده برابر بیکاری غیردانشگاهیان است و ظرفیت بخش‌های اداری کشور به «فوق اشباع» رسیده است.^۲ این در حالی است که تعداد دانشجویان در سال‌های اخیر (از سال ۱۳۸۴ تا سال ۱۳۹۱) بیش از دو برابر شده و در سال ۱۳۹۱ با بیش از چهار میلیون دانشجو در کشور مواجه بوده ایم.^۳ نتیجه این امر، گسترش ناامیدی جوانان از یافتن شغل در خور و در پی آن ناامیدی از ازدواج در سن مناسب بوده است.^۴ احساس شکستی که با پیدایش حالت‌های آنومیک همراه شده است.^۵

^۱ مرکز آمار ایران.

^۲ «تعداد بیکاران لیسانس ۱۰ برابر زیر دیپلم‌ها»، مصاحبه با وزیر رفاه، کار و امور اجتماعی (عبدالرضا شیخ الاسلامی)، سایت تابناک، تاریخ انتشار ۱۳۹۱/۰۲/۲۵، تاریخ بازدید ۱۳۹۴/۱۱/۲۳.

< <http://www.tabnak.ir/fa/news/.۲۴۴۸۷۸> >

^۳ «مصاحبه با وزیر علوم، تحقیقات و فناوری (کامران دانشجو)»، سایت عصرایران، تاریخ انتشار ۱۳۹۱/۱۱/۳۰، تاریخ بازدید ۱۳۹۴/۱۰/۳۰.

< <http://www.asriran.com/fa/news/258444> >

^۴ حسین، لطیفی نیا، اثربخشی درمان حل مسئله در کاهش شدت افسردگی دانشجویان، (تبریز: مجله پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ۱۳۸۸)، صفحات ۵۴-۵۸.

^۵ فرامرز، رفیع پور، آنومی یا آشفتگی‌های اجتماعی: پژوهشی درباره پتانسیل آنومی، (تهران: سروش، ۱۳۷۸)، صفحه ۱۷۰.

از سوی دیگر تغییرات ارزشی در سال‌های اخیر نیز بر مناسبات اجتماعی در ایران تأثیرگذار بوده، تغییراتی که تبعات متعددی برای جامعه به همراه داشته است. ورود و گسترش رسانه‌های ارتباط جهانی، مانند ماهواره و اینترنت، در ایران سبک‌های زندگی متفاوتی را آفریده و ارزش‌های گوناگونی را شکل داده است. در این میان، با بغرنج شدن مسائل اقتصادی، افزایش سن ازدواج، و همچنین ورود ارزش‌های جهانی از طریق ابزارهای جدید ارتباطی، به تدریج رفتارهای جدیدی نیز در میان جوانان ایرانی شکل گرفته که از مهمترین آن‌ها، گسترش روابط جنسی پیش از ازدواج است.^{۱ و ۲}

هرچند، روابط پیش از ازدواج در ایران با انگیزه‌های گوناگون و در قالب الگوهای متفاوتی صورت می‌پذیرد، در این میان، یکی از افراطی‌ترین شکل‌های روابط پیش از ازدواج پیدایش الگوهای هم‌خانگی و ازدواج سفید است. الگویی از رابطه که ریشه‌های عمیق غربی دارد و ناشی از تحولات اجتماعی و اقتصادی میانه قرون بیستم در این کشورهاست.^۳

در تحقیق حاضر پدیده هم‌خانگی، خاستگاه شکل‌گیری آن، وضعیت این پدیده در ایران و سایر کشورها، جایگاه حقوقی و جرم‌شناختی آن و تبعات و راهکارهای مقابله با آن به تفکیک مورد بررسی قرار می‌گیرد.

^۱ غلامرضا، گرمارودی، جلیل، مکارم، سید شهره، علوی، زینب، عباسی، عادات پر خطر بهداشتی در دانش آموزان شهر تهران، (تهران: فصلنامه پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۸)، صفحات ۱۴-۱۸.

^۲ فریده، خلیج آبادی فراهانی، امیرهوشنگ، مهریار، بررسی نقش خانواده در ارتباطات با جنس مخالف قبل از ازدواج در دختران دانشجو در تهران، (تهران: فصلنامه خانواده، ۱۳۸۹).

^۳ تقی، آزاد ارمکی، محمد حسین، شریفی ساعی، مریم، ایثاری، سحر، طالبی، هم‌خانگی، پیدایش شکل‌های جدید خانواده در تهران، (تهران: دو فصلنامه جامعه پژوهی فرهنگی، ۱۳۹۱)، صفحه ۴۵.

الف) بیان مسأله

نهاد خانواده متناسب با سرشت انسانی و پاسخی به نیازهای عاطفی و جسمانی انسان است. قدمت و پیدایش آن با پیدایش بشر مؤید فطری بودن آن می باشد.

خانواده به منزله مهم ترین واحد تشکیل دهنده جامعه همواره سهم مهمی در گفتمان فکری و اجتماعی داشته است. تمام ادیان الهی و غیرالهی درباره خانواده احکام و تعالیم مشخصی دارند همچنین یکی از ارکان اسطوره های تاریخی خویشاوندی خانواده است.

در سال های اخیر ورود مدرنیته به ایران علاوه بر تأثیرات سیاسی و اجتماعی و فرهنگی بر جامعه، ساختار و روابط درون خانواده را نیز تغییر داده است. این تأثیرات بر خانواده های ایرانی در دو بعد کارکردی و ساختاری قابل توجه است. در بعد ساختاری، تبدیل خانواده گسترده به هسته ای و تشکیل الگوهای جدید خانواده همچون خانواده تک والد، خانوارهای تک نفره، هم خانگی و ... از جمله تغییرات بوجود آمده است. در بعد کارکردی نیز برخی از کارکردهای خانواده به نهاد اجتماعی واگذار شده است. اگر چه مدرنیته تبعات مثبتی از جمله از میان رفتن بسیاری از سنت های غلط و دست و پا گیر را به همراه داشته است اما تبعات منفی آن از جمله افزایش آسیب های اجتماعی همچون طلاق، تأخیر سن ازدواج، روابط خارج از چارچوب و ... به حدی است که بر سایر تبعاتش سایه می افکند.

این آسیب ها به همراه نفی سنت ها و ارزش های عرفی و قانونی، آزادی در روابط، وجود شکاف های بین نسلی و کاهش نظارت والدین بر فرزندان موجب انتخاب سبک های جدید و متنوع زندگی بدون توجه به عواقب آن در طولانی مدت شده است. یکی از این سبک های جدید پدیده ای موسوم به ازدواج سفید^۱ یا هم خانگی است که در دهه های اخیر موجبات نگرانی را در بسیاری از خانواده ها و نیز جامعه شناسان و سایر سیاست گذاران حقوقی و اجتماعی برانگیخته است. تا جایی که جامعه ایرانی - اسلامی به دلیل تناقض این پدیده نوین با سنت های دینی و فرهنگ عرفی، به شدت در برابر آن واکنش نشان داده است.

^۱ white marriage

ازدواج سپید برگرفته از معادل فرانسوی آن به معنای یک ازدواج ناتمام یا غیرکامل می‌باشد. یک ازدواج ثبت شده بدون ارتباط واقعی ازدواج (بدون رابطه جنسی) که با اهداف اقتصادی، اجتماعی یا حقوقی از جمله گرفتن کارت اقامت و ویزا یا کمک به یکی از طرفین ازدواج برای فرار از مجازات، تعقیب یا شکنجه و آسیب و ... صورت می‌پذیرد. نام ازدواج سپید احتمالاً ریشه در سفید بودن ملحفه شب اول ازدواج داشته است.

اولین تعریف دانشنامه ای برای پدیده ازدواج سفید در ایران یا هم خانگی بدین شرح است:

«ازدواج سفید سبکی از زندگی مشترک است که در آن دو نفر بدون ازدواج رسمی که در مدارک تشخیص هویت قید شود، با یکدیگر زندگی مشترک تشکیل می‌دهند و طبیعتاً همچون همسران رسمی و عقدی با یکدیگر رابطه جنسی و عاطفی برقرار می‌کنند»

این پدیده نخستین بار در آمریکا در پی جنبش آزادی تن پدیدار شد که با هدف ایجاد تغییراتی در نظام اجتماعی، اقتصادی، سیاسی جامعه آمریکا صورت پذیرفت و مقصود آن برقراری شرایط عادلانه و مساوی برای زنان بود اما آنچه واقعاً اتفاق افتاد، پدیده ای بود که بعدها انقلاب جنسی نام گرفت و نتیجه آن رفتارهای نابهنجار و بی بند و باری هایی بود که به غلط آزادی زنان نام گرفت.

براساس آمار رسمی به دست آمده توسط مرکز ملی آمار آمریکا از سال ۱۹۶۰ تا سال ۲۰۰۰، تعداد زوج های ازدواج نکرده ای که با هم زندگی می‌کنند، ۱۰ برابر شده است و اکنون زندگی بدون ازدواج به مرحله عادی در روند آشنایی دو فرد تبدیل شده است.

پدیده ازدواج سفید در ایران اولین بار در سال ۱۳۸۸ مطرح شد که طی آن در طرح امنیتی اجتماعی نیروی انتظامی مشخص شد در برخی از مناطق تهران خانه های سفید وجود دارد که در همان سال آمار حدود ۱۵۰۰۰ خانه سفید اعلام گردید.

پدیده هم خانگی را شاید بتوان به نوعی از جمله جرایم بدون بزه دیده نامید زیرا رفتار موضوع آن را افرادی انجام می‌دهند که از شرکشان در جرم شکایتی ندارند و آسیب مستقیمی هم نه علیه دیگران و نه علیه شرکت کنندگان در رفتار موصوف وارد نمی‌کنند .

رابطه هم‌خانگی در تعریف حقوقی، شرعی، عرفی ازدواج قرار نمی‌گیرد و از آن جایی که قانون این رابطه را به رسمیت نمی‌شناسد پس طبیعی است که حمایتی از آسیب دیدگان آن نمی‌کند. زیرا فردی که بطور خودخواسته وارد چنین رابطه‌ای می‌شود بر مبنای قاعده اقدام هر ضرری را که متحمل شود نیز خود خواسته است.

از جمله علل و زمینه‌های وقوع این پدیده می‌توان به استقلال نسبی جوانان، بالا رفتن سن ازدواج، گریز از مراسم سنتی ازدواج، تهاجم فرهنگی، کمرنگ شدن باورها مذهب و اخلاقی، سنت‌های غلط ازدواج، هزینه‌های کمرشکن اقتصادی، تنوع طلبی جوانان، ترس از طلاق و ناهمخوانی اخلاقی جوانان و ... اشاره کرد. توجه به این پدیده از جهاتی چند حایز اهمیت است:

۱- گسترش این پدیده می‌تواند منجر به احساس فریب خوردگی برای دختران گردد زیرا آنها خود را برای یک زندگی جدی مهیا ساخته و با به هم خوردن رابطه باورهای آنها به هم می‌ریزد.

۲- عدم وجود امنیت روانی از دیگر ویژگی‌های مهم این رابطه و به هم خوردن آن خصوصاً برای دختران و زنان می‌گردد.

۳- گسترش این پدیده در حالی است که برای فرزندان و بارداری‌های احتمالی هیچ پیش‌بینی نشده است و همین امر خود بر میزان فرزندان و کودکان نامشروع و همچنین آمار سقط جنین‌های غیرقانونی و مرگ و میر ناشی از آن می‌افزاید.

۴- احتمال وقوع سوء استفاده این دسته زوج‌ها از یکدیگر و وقوع حملات جسمی نسبت به زوج‌هایی که ازدواج کرده‌اند، بسیار رایج‌تر و شدیدتر است.

۵- مشکلات روانی از جمله افسردگی و اضطراب در میان زوج‌ها خصوصاً برای خانم‌ها بیشتر است.

۶- بالا رفتن آمار طلاق، کم کردن اشتیاق به ازدواج و ... از جمله دلایل مخرب و حایز اهمیت است که شیوع این پدیده را در جامعه ایجاد می‌کند.

با این حال ضمن این که این پدیده را نباید دست‌کم گرفت اما باید اذعان داشت که خوشبختانه

این پدیده معضلی است که صرفاً در مناطق خاصی قابل رویت بوده و به این معنا معضل و مشکلی است

مربوط به خرده فرهنگی خاص و نه لزوماً بحران سراسری. بنابراین باید در فرصتی مناسب آن را دفع کرد تا نتواند دارای پایگاه اجتماعی گردد.

مقابله با این پدیده راه حل های متفاوتی دارد که در بردارنده تمام ابعاد فرهنگی، اقتصادی و ... می شود. از جمله این راه حل ها می توان به وضع قوانین جدید پیرامون مدیریت ساختمان ها، وضع قوانینی جهت بومی سازی تحصیل در محل زندگی برای دختران، ایجاد راهکارهای اقتصادی جهت سهولت ازدواج، آگاه سازی معایب هم خانگی در مدارس و دانشگاه ها، برخورد تأمینی و کیفری علنی با مرتکبین فساد هم خانگی اشاره کرد.

ب) پیشینه پژوهش

به دلیل نو و تازه بودن موضوع در ایران به غیر از تعداد مختصری مقاله در سایت های اینترنتی و تعدادی همایش، مطالب مدون در قالب کتاب موجود نمی باشد.

در پایان نامه حاضر تلاش می شود از مطالعات تحقیقی و میدانی که توسط اساتید و پژوهشگران حوزه جامعه شناسی صورت گرفته کمال بهره برده شود که می توان راهگشا و نشان دهنده مسیر در ادامه تحقیق گردد.

مقاله خانم زهرا داور بعنوان پژوهشگر حقوق زنان در پایگاه اطلاع رسانی و خبری جماران با کد خبر ۶۰۳۷۱ به تاریخ ۹۳/۰۷/۱۵، گزارش روزنامه ابتکار درخصوص پدیده ازدواج سفید به تاریخ ۹ اردیبهشت ۹۴، گزارش گروه اجتماعی چمران نیوز در خصوص پدیده موسوم به ازدواج سفید، مجموعه مقالات راجع به ازدواج سفید به شماره ۱۶۵۸۸ به تاریخ ۹۳/۱۰/۲۳، همایش آسیب شناسی ازدواج سفید از منظر جامعه شناسی، روان شناسی و حقوقی ۹۴/۰۲/۱۶ از جمله مقالات و همایش های راجع به موضوع مطروحه است.

نکته قابل توجه این که در اکثر مقالات و همایش ها و گزارش ها به ماهیت این پدیده و علل و عوامل وقوع آن توجه شده است و بررسی از جنبه حقوقی و راهکارهای پیشگیری و کنترلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. در پایان نامه حاضر سعی بر این است که این موضوع از جنبه حقوقی بیشتر مورد بررسی قرار گیرد و هم تراز آن راهکارهایی در راستای پیشگیری و کنترل شیوع این پدیده اتخاذ گردد.

ج) اهداف پژوهش

ازدواج سفید یک پدیده جدید و اطلاعات ما از این پدیده کم و محدود است. پژوهش هایی هم که در این زمینه انجام شده بسیار کم هستند بنابراین موضوع چندان شفاف نیست. بنابراین میزان شیوع آن درصد شیوع در طبقات مختلف و میزان آن به درستی در دسترس نیست که این امر نشان از بالا بودن رقم سیاه در این پدیده دارد البته از برجسته کردن این موضوع جامعه سودی نخواهد بود اما وجود آگاهی به جامعه ضربه نمی زند بلکه ناآگاهی، ترس و جهل ضربه زننده است.

هدف از انجام تحقیق بررسی موضوعاتی از قبیل علل شیوع این پدیده، راهکارهای جلوگیری از این پدیده و تشریح این نوع ازدواج و بررسی ابعاد روانی، جامعه شناختی و اقتصادی و بررسی این نوع رابطه با نهادهایی مانند ازدواج موقت و دائم و ... است.

ب) پرسش های پژوهش

در راستای تحقیق حاضر، پرسش هایی مورد توجه قرار گرفته است که در دو بخش اصلی و فرعی به شرح ذیل تدوین شده است.

- پرسش های اصلی پژوهش

۱- با فرض غیرقانونی بودن پدیده موسوم به ازدواج سفید، این پدیده متضمن چه عناوین کیفری و آثار حقوقی می باشد؟

۲- عوامل بروز و گسترش پدیده ازدواج سفید و راهکارهای کنترل و پیشگیری آن در ایران چیست؟

- پرسش های فرعی پژوهش

۱- ویژگی های پدیده موسوم به ازدواج سفید چیست؟

۲- دلایل واکنش جامعه ایران و نهادهای مدنی در قبال پدیده ازدواج سفید چیست؟

(ج) فرضیه یا فرضیه ها

در همین راستا و در پاسخ به پرسش های فوق، فرضیه های ذیل از نظر نگارنده در دو بخش اصلی و فرعی مورد توجه قرار گرفته است.

- فرضیه های اصلی

۱- پدیده موسوم به ازدواج سفید با ماهیت غیرقانونی آن می تواند متضمن عناوین مجرمانه از جمله روابط نامشروع، زنا، سقط جنین های غیرقانونی، عدم ثبت واقعه ازدواج و ... است و از آنجا که قانون این رابطه را به رسمیت نشناخته و زنا تلقی می کند، لذا حمایتی از آسیب دیدگان آن نکرده و فرزند ناشی از این رابطه را فاقد مشروعیت می داند.

۲- مشکلات اقتصادی از قبیل هزینه های بالای زندگی، تغییر و تحول در الگوهای رفتاری و سبک زندگی، تهاجم فرهنگی، کم رنگ شدن باورهای مذهبی و اخلاقی و ... از جمله عوامل گرایش افراد به پدیده موسوم به ازدواج سفید بوده و مقابله با این پدیده از طریق راهکارهایی مانند وضع قوانین جدید جهت محدود نمودن عوامل گرایش به این پدیده، تمهیدات اقتصادی جهت سهولت در ازدواج، آگاه سازی معایب هم خانگی در مدارس و دانشگاهها، برخورد تأمینی و عنداللزوم کیفری علنی با مرتکبین فساد، قابل اعمال است.

- فرضیه های فرعی

۱- این پدیده نوعی از پیوند و زندگی مشترک بدون ازدواج و ثبت رسمی به مدت زمان نامعلوم که بصورت پنهانی تداوم می یابد.

۲- مقدس بودن نهاد خانواده و پایبندی به اصول و معتقدات مذهبی در جامعه ایرانی از یک سو و تناقض پدیده ازدواج سفید با عرف و ایجاد فضای ناامنی روانی در جامعه از جمله دلایلی است که واکنش جامعه ایران و نهادهای مدنی را برانگیخته است.

د) روش تحقیق

نوع طرح تحقیق، توصیفی تحلیلی و روش تحقیق نیز کتابخانه ای و مبتنی بر بهره گیری از کتب مرتبط، همایش ها، مقالات، سایت های اینترنتی معتبر و راهنمایی اساتید محترم است و همچنین بدلیل نوع پژوهش فاقد جامعه آماری می باشد.

ه) تعریف مفاهیم و واژگان اختصاصی پژوهش

در این تحقیق با مفاهیم اختصاصی از جمله ازدواج سفید و هم خانگی روبرو هستیم که به تبیین هر یک خواهیم پرداخت.

- **ازدواج سفید:** ازدواج سفید سبکی از زندگی مشترک است که در آن دو نفر بدون ازدواج رسمی که در مدارک تشخیص هویت قید شود، با یکدیگر زندگی مشترک تشکیل می دهند و طبیعتاً همچون همسران رسمی و عقدی با یکدیگر رابطه جنسی و عاطفی برقرار می کنند

- **هم خانگی:** هم باشی یا هم خانگی به زوج هایی اشاره دارد که بدون ثبت پیوند ازدواج با یکدیگر زندگی می کنند و رابطه جنسی میان ایشان برقرار است و در یک مفهوم وسیع به همزیستی اشاره دارد.

و) مشکلات و تنگناهای احتمالی

- عدم امکان شناسایی افرادی که به هم خانگی گرایش دارند بمنظور مصاحبه و یا توزیع پرسشنامه بین آنها و انجام تحلیل های مربوطه یکی از مشکلات پژوهش می باشد.